

Zasady bezpieczeństwa dzieci i młodzieży na wycieczkach i obozach wędrownych

Podczas obozów wędrownych i wycieczek dzieci i młodzież często narażone są na nieszczęśliwe wypadki drogowe. Wynika to często z nieprzestrzegania przepisów o ruchu pieszych, przepisów o zachowaniu się w ruchu ulicznym oraz niestosowania się do znaków i sygnałów drogowych.

Chcąc uchronić dzieci przed nieszczęśliwymi wypadkami kierownicy i opiekunowie powinni omawiać z dziećmi podstawowe przepisy i zasady ruchu drogowego. Wiedzę dzieci należy stopniowo pogłębiać i utrzymywać. Wskazane jest również, aby przy każdej okazji, praktycznie wdrażać dzieci do przestrzegania tych zasad, a także wyrabiać u nich umiejętność zachowania się na drogach publicznych. Dobre efekty przynoszą wszelkiego rodzaju konkursy, quizy i zabawy, podczas których dzieci i młodzież poznaje przepisy.

Wycieczka piesza:

- 1) przed wyruszeniem sprzed szkoły uczestnicy powinni być poinformowani o zasadach poruszania się po drogach i lesie;
- 2) kierownik/opiekun powinien posiadać mapę (wskazana jest znajomość terenu);
- 3) w czasie wycieczki jej uczestnicy podporządkowują się zaleceniom kierownika bądź wyznaczonego przez niego prowadzącego;
- 4) w czasie marszu jeden opiekun prowadzi grupę, drugi idzie na końcu;
- 5) uczestnicy powinni posiadać ubiór (szczególnie buty) odpowiedni do miejsca wycieczki i warunków atmosferycznych;
- 6) w miastach należy poruszać się zwartą grupą po chodnikach lub miejscach przeznaczonych dla pieszych, jezdnię przekraczać w miejscach wyznaczonych (pasy) lub zgodnie z przepisami;
- 7) uczestnicy idą zwartą grupą w szyku uzgodnionym przez prowadzącego, maksymalnie czwórkami, na przedzie grupy zawsze idzie prowadzący wycieczkę, następnie najstarsi i najmłodsi uczestnicy, którzy nadają tempo marszu, kolumnę zamykają najstarsi uczestnicy wraz z opiekunem;
- 8) kolumna porusza się prawą stroną drogi lub szosy (jak najbliżej krawędzi) zajmując nie więcej niż połowę szerokości drogi; w czasie marszu należy zwracać uwagę na poruszające się po drodze pojazdy; w przypadku, gdy nie ma chodnika lub miejsca przeznaczonego dla pieszych, maszerując małymi grupkami lub pojedynczo należy iść lewą stroną drogi jeden za drugim lub, jeżeli ruch na drodze jest niewielki, parami, ustępując z drogi nadjeżdżającym pojazdom;
- 9) nie wolno zatrzymywać się w miejscach, gdzie utrudniona jest widoczność, to znaczy na zakrętach, za i przed wzniesieniem;
- 10) kiedy kolumnę prowadzimy przy złej widoczności (zapadający zmrok, padający deszcz) pierwszy i ostatni maszerujący od osi jezdni muszą mieć zapalone latarki, pierwszy – ze światłem białym skierowanym do przodu, ostatni – ze światłem czerwonym skierowanym do tyłu, jeżeli kolumna przekracza 20 m maszerujący po lewej stronie są obowiązani nieść latarnie białe rozmieszczone, co 10 m widoczne z odległości 150 m;
- 11) w lesie należy poruszać się po oznakowanych szlakach turystycznych (na terenie parków narodowych lub krajobrazowych – wyłącznie) lub wyznaczonych ścieżkach;
- 12) nie wolno odłączać się od grupy bez zgody prowadzącego.

Wycieczka autokarowa:

- 1) na miejscu zbiórki wszyscy uczestnicy wycieczki powinni pojawić się na 20-30 minut przed wyjazdem;
- 2) na zbiórce kierownik oraz opiekunowie biorący udział w wycieczce powinni sprawdzić listę obecności, przypomnieć program i regulamin wycieczki oraz sprawdzić ubiór i ekwipunek wyjeżdżających;
- 3) do przewozu dzieci i młodzieży należy wykorzystać tylko pojazdy sprawne i dopuszczone do przewozu osób;
- 4) autokar przewożący zorganizowaną grupę dzieci i młodzieży powinien zostać oznakowany z przodu i z tyłu specjalnymi symbolami;
- 5) kierowca powinien posiadać świadectwo kwalifikacyjne kierowcy zawodowego oraz potwierdzenie sprawności technicznej autokaru – ważne przez 6 miesięcy;
- 6) maksymalny czas jazdy jednego kierowcy bez przerwy – 4 godziny 30 minut, czas przerwy w jeździe – zalecane 45 minut;
- 7) postoje mogą odbywać się tylko w miejscach do tego wyznaczonych, tj. na oznakowanych parkingach;
- 8) w trakcie jazdy należy organizować przerwy na odpoczynek; w przypadku wycieczek wielogodzinnych przerwy te należy organizować częściej, a przynajmniej raz zarządzić przerwę dłuższą, czas jazdy uzależniony jest również od wieku uczestników i rodzaju wycieczki;
- 9) należy pamiętać, aby po każdej przerwie w podróży dokładnie sprawdzić stan liczebny uczestników;
- 10) osobą odpowiedzialną za organizację wycieczki oraz za prawidłowy i bezpieczny jej przebieg jest kierownik wycieczki;
- 11) nad właściwym przebiegiem podróży powinni czuwać również opiekunowie;
- 12) liczba uczestników wycieczki nie może przekroczyć ilości miejsc siedzących w autokarze,
- 13) miejsca przy drzwiach powinny zająć osoby dorosłe, kierownik wycieczki powinien zająć miejsce obok kierowcy, jeżeli nie siedzi tam pilot;
- 14) przejścia w autokarze muszą być wolne, co umożliwia szybkie opuszczenie pojazdu w razie ewakuacji (wszystkie bagaże powinny być ułożone na półkach lub w bagażniku autokaru, w przejściach nie mogą znajdować się żadne dodatkowe miejsca siedzące);
- 15) obowiązkiem opiekunów jest dopilnowanie dzieci w czasie jazdy (uczniowie nie mogą chodzić w autokarze, siadać tyłem do kierunku jazdy, na oparciu, wyrzucać przedmiotów przez okna itd.);
- 16) dojeżdżając do miejsca przeznaczenia, odpowiednio wcześniej należy poinformować dzieci o przygotowaniu się do wyjścia;
- 17) dbając o jak najlepsze wrażenia uczestników wycieczki, o jej walory poznawcze i bezpieczeństwo podczas podróży, należy pamiętać, iż przejazdy autokarowe nie powinny odbywać się w nocy, a także w czasie mgły lub ograniczonej widoczności.

Wycieczka górską:

Podczas wycieczek w górach zagrożenie zdrowia i życia dzieci jest szczególnie duże. Przyczyną wypadków w górach jest przeważnie niekompetencja opiekunów, brawura lub lekkomyślność uczestników. Spowodowane są często upadkami, zboczeniem ze szlaków, pobłądzeniem we mgle, brakiem odpowiedniego ekwipunku.

Należy pamiętać o nagłych zmianach pogody, co w klimacie górskim można zaobserwować wyjątkowo często. Aby uniknąć wszelkich niebezpieczeństw należy wyjątkowo dokładnie przestrzegać wszystkich przepisów i zasad, jakie należy zachować w górach.

Należy pamiętać, że:

- 1) wyruszając w góry należy dokładnie zaplanować trasę, uwzględniając wiek, a także płeć uczestników – dla młodzieży w wieku 14 lat nie powinna przekraczać 12-13 km, tj. 4-5 godz. marszu wraz z odpoczynkami; dla młodzieży starszej długość trasy może ulec wydłużeniu;
- 2) na szlakach wędruje się zawsze w tak zwanym szyku luźnym, a przy wyjątkowo wąskich przejściach – jeden za drugim;
- 3) na początku i końcu kolumny idzie osoba dorosła;
- 4) wśród opiekunów jest przynajmniej jedna osoba potrafiąca, w razie potrzeby, udzielić pierwszej pomocy (zabieramy ze sobą podręczną apteczkę, którą niesiemy z tyłu grupy);
- 5) wszyscy uczestnicy wycieczki powinni poruszać się wyłącznie po oznakowanych szlakach turystycznych, w ten sposób, że na początku (za przewodnikiem) idą osoby słabsze kondycyjnie, najmniej wprawione w pokonywaniu szlaków górskich, a na końcu osoby najsilniejsze;
- 6) tempo marszu musi być dostosowane do wieku i kondycji uczestników wycieczki;
- 7) co pewien czas należy zarządzić krótki odpoczynek; na początku wycieczki robimy odpoczynki krótkie i często, po przebyciu połowy trasy zatrzymujemy się na dłużej w celu spożycia posiłku;
- 8) wyruszając w góry należy planować dokładnie trasę oraz czas pokonywania poszczególnych etapów; wskazane jest, aby większą część trasy pokonać przed południem, tak aby przed zapadnięciem zmroku powrócić do miejsca zamieszkania; określając czas przemarszu należy pamiętać, że czas podawany w przewodnikach obliczany jest na siły i tempo przeciętnych turystów, pokonujących trasę bez odpoczynku, grupy z zasady poruszają się wolniej niż pojedyncze osoby, a odpoczynek grupy zajmuje często więcej czasu niż jest to przewidywane;
- 9) wycieczki w góry, powyżej 600 m. n.p.m., organizować w ciepłe, pogodne dni; wymagają one odpowiedniego ubioru, skutecznie chroniącego przed wiatrem i chłodem, niezbędne jest również odpowiednie obuwie – buty sznurowane, gwarantujące bezpieczną wędrówkę, kurtka, ciepła odzież i okrycie od deszczu (ze względu na zmienność pogody w górach oraz spadek temperatury wraz ze wzrostem wysokości), wszystkie potrzebne rzeczy należy spakować w plecak, który najlepiej nadaje się na długie wycieczki górskie; w plecaku powinny znaleźć się również okulary przeciwsłoneczne, latarka, pojemnik z pićiem i inne niezbędne w górach drobiazgi;
- 10) na terenie parków narodowych wycieczki prowadzą wyłącznie upoważnieni przewodnicy górscy; na terenach powyżej 1000 m n.p.m. wycieczkę prowadzi przewodnik górski;
- 11) rozpoczynając wędrówki górskie, musimy pamiętać, aby zawsze zaczynać od szlaków łatwiejszych, jest to szczególnie wskazane dla uczestników mniej wprawionych w chodzeniu po górach, dopiero po kilku dniach wędrówek po niższych partiach gór i po zaaklimatyzowaniu się, można wybrać się z grupą na trudniejsze szlaki,
- 12) wychodząc z miejsca zamieszkania należy zostawić zawsze informacje o trasie wycieczki, godzinie powrotu oraz listę uczestników.

Wycieczka rowerowa:

- 1) liczebność – 2 opiekunów na grupę 13 uczniów (zgodnie z przepisami w kolumnie rowerów nie może jechać więcej niż 15 osób);
- 2) w przypadku kilku grup odstępy między nimi powinny wynosić co najmniej 200 metrów;
- 3) wszyscy uczniowie muszą posiadać kartę rowerową;

- 4) prowadzący wycieczkę powinien jechać na początku, za nim najslabsi w grupie, następnie pozostali uczniowie, drugi opiekun na końcu grupy;
- 5) tempo jazdy powinno być dostosowane do możliwości najslabszego uczestnika;
- 6) odstępy pomiędzy jadącymi do 5 m;
- 7) uczestnicy wycieczki powinni jechać jeden za drugim (nie wolno jechać obok siebie), jak najbliżej prawej krawędzi drogi, zgodnie z przepisami ruchu drogowego;
- 8) kierownik wycieczki winien posiadać apteczkę pierwszej pomocy oraz pompkę i narzędzia do ewentualnej naprawy rowerów;
- 9) uczestnicy powinni posiadać ubiór odpowiedni do jazdy, kaski ochronne na głowę;
- 10) z boku bagażnika (z lewej strony) powinno być przymocowane tzw. ramię bezpieczeństwa ze światłem odblaskowym na końcu.

Organizując obóz wędrowny należy:

- 1) zapoznać uczestników obozu z odpowiednimi przepisami i regulaminami zapewniającymi porządek, dyscyplinę i bezpieczeństwo:
 - regulaminem kąpieli wraz z przepisami związanymi z bezpieczeństwem w wodzie,
 - przepisami poruszania się po drogach publicznych,
 - zasadami dotyczącymi używania otwartego ognia w terenach leśnych;
- 2) sprawdzić sprzęt używany podczas obozu (rowery, kajaki), czy jest w dobrym stanie technicznym, gwarantującym bezpieczeństwo;
- 3) sprawdzić, czy wszyscy uczestnicy obozu kajakowego, czy żeglarskiego potrafią pływać;
- 4) przygotować apteczkę;
- 5) zadbać, aby uczestnicy obozu znali zasady udzielania pierwszej pomocy i potrafili jej udzielić;
- 6) ustalić tryb postępowania w razie odłączenia się uczestnika od grupy;
- 7) ustalić sygnały, które pomogą w razie potrzeby w udzielaniu pomocy;
- 8) pamiętać, że w obozach wędrownych górskich mogą uczestniczyć dzieci, które ukończyły 14 lat i posiadają co najmniej srebrną odznakę turystyki pieszej;
- 9) wiedzieć, że:
 - a) długość dziennych odcinków trasy, na obozach wędrownych rowerowych, dla uczestników, którzy mają 12 lat nie powinna przekraczać 30 km, przy poruszaniu się z prędkością 15 km na godzinę;
 - b) długość dziennych etapów w obozach wędrownych kajakowych dla uczestników, którzy ukończyli 14 lat wynosi na wodach stojących – 10 do 15 km, na wodach bieżących z prądem – do 30 km, wodach bieżących pod prąd – do 8 km;
 - c) długość dziennych etapów w obozach wędrownych pieszych dla uczestników, którzy ukończyli 14 lat wynosi na terenach nizinnych 13-16 km;
 - d) obciążenie plecaków uczestników, którzy ukończyli 14 lat wynosi od 4 do 8 kg – dziewczęta, od 6 do 9 kg – chłopcy;
- 10) wiedzieć, gdzie na każdym odcinku trasy znajduje się pogotowie ratunkowe, GOPR (TOPR), WOPR, znać numery telefonów ww., aby w razie potrzeby zgłosić się o pomoc.

Wykaz dokumentacji obozu wędrownego: szczegółowy plan zatwierdzonej trasy (mapy) i program zajęć; preliminarz budżetu; listy uczestników (zaopatrzone pieczętką szkoły) – kilka egzemplarzy dla celów meldunkowych i innych; legitymacje szkolne, PTSM, PTTK; odpowiedzi schronisk w sprawie rezerwacji noclegów i odcinki wpłaty zaliczek; podpisany przez uczestników regulamin obozu.